

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZSR.441.1860.2015.MS

Warszawa, 19 kwietnia 2015 roku

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wysłano dnia 27.04.15
nr 2489 podpis M

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 24.04.15.

nr 1655 podpis *Michalak*

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

odpowiadając na oświadczenie senatorów: Roberta Mamąta i Waldemara Kraska, złożone podczas 72. posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, proszę o przyjęcie poniższych informacji.

Kwestię przysposobienia regulują m.in. ustawa Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Konwencja o prawach dziecka, Konwencja o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego, sporządzona w Hadze dnia 29 maja 1993 r. oraz ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W zakresie podnoszonego zagadnienia przytoczenia wymagają przede wszystkim dwa podstawowe przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, tj. art. 114 § 1 i art. 114² § 1. Stanowią one, że przysposobić można osobę małoletnią, tylko dla jej dobra, a przysposobienie, które spowoduje zmianę dotychczasowego miejsca zamieszkania przysposabianego w Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie, może nastąpić wówczas, gdy tylko w ten sposób można zapewnić przysposabianemu odpowiednie zastępcze środowisko rodzinne.

Jednocześnie wskazać należy na wagę jaką ustawodawca przykładła do kwestii wspólnego wychowania się rodzeństwa. Można ją dostrzec w szczególności analizując przepisy ww. Kodeksu. Zgodnie z art. 58 § 1 krio, „rodzeństwo powinno wychowywać się wspólnie, chyba że dobro dziecka wymaga innego rozstrzygnięcia”. Ponadto art. 112⁸ krio nakazuje umieszczanie rodzeństwa w tej samej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej lub regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej,

25 lat Konwencji
o Prawach Dziecka

chyba że byłoby to sprzeczne z dobrem dziecka. W art. 114² § 2 krio jednoznacznie wskazano, że zasada wspólnego wychowywania się rodzeństwa ma większą moc niż zasada pierwszeństwa adopcji krajowej.

Zdaniem Rzecznika Praw Dziecka dokonanie oceny czy orzeczenie przysposobienia będzie zgodne z dobrem dziecka zawsze musi uwzględniać kwestię możliwości wspólnego wychowania się rodzeństwa.

Należy również podkreślić, że w tym kierunku została podczas ostatniej nowelizacji ustawy o wpięciu rodziny i systemie pieczy zastępczej szczegółowo uregulowana kwestia procedur kwalifikowania do adopcji zagranicznej dziecka posiadającego rodzeństwo.

Wobec powyższego od września 2014 roku obowiązuje dodany artykułem 166a ww. ustawy przepis, który odnosząc się do procedury kwalifikowania dziecka do przysposobienia międzynarodowego *expressis verbis* stanowi, że rodzeństwo powinno być umieszczane w jednej rodzinie przysposabiającej, podając następujące wyjątki:

1) ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego (w oparciu o wystawioną przez odpowiednio: organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej albo dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego opinię o braku zasadności wspólnego umieszczenia rodzeństwa w rodzinie przysposabiającej) uzna, że wspólne umieszczenie dziecka wraz z rodzeństwem w rodzinie przysposabiającej nie leży w najlepszym interesie dziecka lub

2) ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego (w oparciu o wystawioną przez odpowiednio: organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej albo dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego opinię o możliwości nieumieszczenia wspólnie rodzeństwa w rodzinie przysposabiającej z powodu nieznaledzenia kandydata do przysposobienia rodzeństwa) uzna, że względu najlepiej pojęty interes dziecka, że z powodu nieznaledzenia kandydata do przysposobienia rodzeństwa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz nieznaledzenia kandydata do przysposobienia rodzeństwa poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, możliwe jest umieszczanie rodzeństwa w różnych rodzinach przysposabiających.

W takim przypadku ośrodki adopcyjne są zobowiązane rozpocząć od początku proces poszukiwania dla dziecka rodziny przysposabiającej.

Wskazana powyżej nowelizacja przepisów dokonała również wyraźnego rozdzielenia kwalifikacji dziecka do przysposobienia krajowego od kwalifikacji dziecka do przysposobienia międzynarodowego, określając jakie czynności obejmować będzie kwalifikacja dziecka do przysposobienia krajowego - poza czynnościami, które już obecnie ośrodek adopcyjny musi wykonać. Należy przy tym zaznaczyć, że zakres czynności dokonywanych przez ośrodek do przysposobienia krajowego rozszerzono o analizę aktualnych więzi dziecka z bliskimi mu osobami oraz analizę całościowej sytuacji dziecka w celu zbadania czy przysposobienie leży w jego najlepszym interesie.

Kwalifikacja dziecka do przysposobienia międzynarodowego opiera się na dokonywanej przez psychologa ocenie stopnia możliwości nawiązania przez dziecko więzi emocjonalnej w rodzinie mającej miejsce zamieszkania poza granicami Polski, analizę prawidłowości prowadzenia poszukiwania kandydata do przysposobienia na terenie kraju oraz analizę całościowej sytuacji dziecka w celu zbadania, czy przysposobienie międzynarodowe leży w jego najlepszym interesie.

Serdecznie dziękując Panom Senatorom za wykazanie zainteresowania powyższą kwestią i zgłoszenie swojego stanowiska w sprawie.

Jednocześnie informuję, że jeżeli istnieje konieczność zbadania prawomocnie zakończonego postępowania w zakresie przysposobienia wspomnianego w piśmie chłopca, proszę Panów Senatorów o przesłanie Rzecznikowi Praw Dziecka danych osobowych dziecka i sądu, przed którym toczyło się ww. postępowanie.

Z wyrazami szacunku
Marek *Michał*